

de plantes: *Cuablanca* [kəwəblánkə], herba boscana (que algú equiparava amb la maçanella i la camamilla), St. Josep d'Eivissa (1963). *Coa de gos* val. (Cavanilles, *Obs.* II, 325). *Cua de guilla*, altre nom de la torpa o croca, a la Vall de Camprodon (Molló, Llanars, Vilallonga, 1935); deu ser la mateixa que la *koa de řabóza* del Priorat (Vilella Baixa, 1936; = *julivarda de porc* a Torroja, 1935), 'herbata de flors morades i vermellones', S.M.³deBesora (1953). *Cua-alt.* *Cuabaix.* *Cuablanç;* *cuablanca.* *Cuacurt;* *cuacurta.* *Cuaforçada;* *10* *adaptar al fr. fourchu, -ne: cuaforxada.* *Cuajonc.* *Cuallevat.* *Cua-roig, -roja.* *Cua-rutllat* (DFa.). *Cua-set.* *Cuatendre.*

Cualbra 'mena de bolet inofensiu, molt abundant pel setembre, i sense valor' a Pineda-Horsavinyà (1969) i a St. Aniol de Finestres (1968-69); a un altre informador de Finestres vaig sentir *kuálgrəs* o *řurélř* (1964); pels volts de Bna., i a St. Pol de Mar i St. Cebrià de Vallalta (1917) en sentia dir *puágrəs*, i *puágre* vaig sentir en el Migjorn valencià (Beniarrés, Vall de Gallinera, 1963); Fabra em deia (1930) que era una alteració de *cua-alba* i ho tinc per segur; si bé la forma amb *p* serà deguda a una contaminació o etimologia popular (substitució de *cu-* sentit com variant de *cul*, per *peu*, perquè els bolets tenen un peu molt vistós i no cul: *peu-agre* > *puagre*). El mateix bolet *russula virescens*, fr. *palomets*, figura en la forma *cruzaugas* en l'Egloga 4.ª, v. 141, del poeta gascò-central Pei de Garròs, mentre que a Lanne Soubiran (SO. del Gers) diuen *cruago* o *crugago*, i a les Landes *cruzago* (Ducamin, *Mél. Chabaneau*, RFGn. xxiii, 300) on sembla haver-hi CODA > *coza* i després influència de *cruza* CRUDA; per a ALBA > *auga*, cf. *maugas* MALVAS que rima amb *cruzaugas* en Garròs. *AlcM* recull, de més a més, les variants *crualda*, *crualda*, *cuagra*, *cruelda* i *cruela*; i cf. els casos de repercussió de líquida que aplego a BDC xxiv, 30n.

¹ Ni en certes formes dialectals occitanes del tipus *kño*, com les aplegades en el FEW II, 521b, § 7, i a l'Ardecha, VKR x, 271. Trobant-se aqueixes formes al llarg del Roine —la gran via de penetració del francès fins al Mediterrani— no és xocant admetre, com ja fa Wartburg (532a, § 3), que són pronúncies patueses d'una forma afrancesada *kño*. — ² En això, doncs, discrepa del castellà: Nebrija donava «*rabo de vestidura: syrma*», que Busa va canviar en *cua* en fer l'adaptació catalana del lexicògraf andalús.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *cuaranya*, *cuarella*, *cuarany*, *cuada*, *cugada*, *cuejar*, *cue- 50* *tejar*, *cuereta*, *cuera*, *cueta*, *cusqueta*, *coeta*, *codeta*, *cuertina*, *cueto*, *cugumella*, *cueta* 'punta d'un corrent d'aigua desbordat', *cuarrí*, *acuar*, *desacuar*, *cuada*, *cu- 55* *lera*, *cuar*, *cuarenya*, *cuassa*, *cuat*, *escuar*, *descuar*, *cuallarg*, *cuallarga*, *cobatxo*, *cuablanca*, *coa de gos*, *cua de* *guilla*, *coa de rabosa*, *cua-alt.*, *cuabaix*, *cuablanç*, *cuablanca*, *cuacurt*, *cuacurta*, *cuaforçada*, *cuaforxada*, *cua- 60* *jonc*, *cuallavat*, *cua-roig*, *cua-roja*, *cua-rutllat*, *cua-set*, *cuatendre*, *cuabra*, *cuágras*, *puagres*, *puagre*, *crualda*, *crualda*, *cuagra*, *cruelda*, *cruela*.

CUB, 'hexàedre regular', pres del ll. *cūbus*, i aquest, del gr. *κύβος* 'cub', 'dau'. □ 1.ª doc.: 1803, Belv. (*cubo*).

DERIV.: *Cúbic* [1803]; *cubicar* [1839 Lab.]; *cubicació* [1839]; *cúbica* [princ. S. XIX, DAg.]. *Cuboides*. *Cubisme*, *cubista* (creats a França c. 1908, veg. Bloch). CRT.: *Cuboetàedre*.

Cub, V. *cup* *Cuba*, *cupada*, *cupassada*, V. *cup*

CUBEBA, pres de l'ar. *kubāba* id. □ 1.ª doc.: 1271, Tarifa dels Corredors de Bna.: «carga de pebre --- de nous d'exarch, de *cubebes* salvatges, de citoval ---», «massi, *cubebes*, pebre lonch ---» (*EntreDL* I, 155, §§ 1, 8); un golfre es menjava «trenta mujols d'ous frescs mesclats ab flor de macis e de *cubebes* fines», Eiximenis (*Terç*, NCl. vi, 52); «*cubebes* 6 unces» en doc. ross. de 1433 (*InvLC*); «*cubeba*, fruyt de arbre com pebre» en Busa-Nebr. Per a l'ètimon aràbic, que deu derivar de l'arrel *kabb* 'tirat a terra, vessar (un líquid)', veg. Dozy, *Suppl.* II, 436a.

Cubell, *cubella*, *cubellada*, *cubellet*, V. *cup*

Cúber «etimologia segurament aràbiga: el Rept. de Mallorca anomena l'*Alqueria Quelber* entre les del districte de les muntanyes, i probablement és la que avui s'anomena *Cúber*» (*AlcM*). O aquesta identificació o l'origen aràbic han de ser erronis, com sigui que l'estructura de *Quelber* difícilment seria compatible amb el sistema aràbic. Sigui com vulgui un *Quelber* no pot derivar de l'ar. *kalb* 'cor' (i menys de *qalb* 'gos'), puix que una derivació en *zer* és impossible en àrab, ni tampoc de *al-bi'r* 'el pou' estant el nom accentuat a la síl·laba inicial. Els noms mallorquins en *zer* són tots d'origen pre-aràbic (*Sóller*, *Sèlver*, *Bóquer*, *Miner*, *Búger*, els dos *Síller*), i aquest ho sembla també. D'altra banda, sembla també desesperat cercar una filiació fonètica de *Quelber* a *Cúber*; doncs, no havent-hi base fonètica per relligar-los ni altra raó que la de ser tots dos «a les muntanyes», fóra potser més prudent deixar córrer tota idea de relacionar-los. Car tot el que es pugui imaginar fóra arbitrari, rebuscat i increïble: suposar, p. ex., que el tipus COBRIU/CUPREUM que va donar el fr. *cuivre*, oc. ant. *coire*, *coure*, cat. *coure*, vagi donar un **kuoubre* (> **kuéber*) i d'altra banda **Cuouber* o **Cuobri* > *Cúber*. Però ¿no és més probable que *Quelber* vagi amb *Calvià*, que també és a les «muntanyes»? Penso en un mossarabisme de CALVARIUM 'muntanya pelada' *kal-barjo* d'una banda > *Calviar(o)*, d'altra banda > *Kelbe(i)r*; per al trasllat de la *i*, en els mossarabismes mallorquins, veg. COSSIER, CONTIER. El que ja no sembla arbitrari és sospitar que hi hagi repetició d'aquest *Quelber* (o d'una forma aff amb altra sufixació) en el nom del «llocarró» de *Lluca-quelba* a Menorca (prop d'Alaior), mossàrab de tota manera: ¿LOCA CALVA? ¿LOCUM CALVARIUM? (amb el retrocés de 60 l'accent que s'observa normalment en àrab vulgar